

Rusçanın hâl sistemi

Altı hâl, her birinin işi ve en sık karşılaştığınız ekler.

Hâl, bir sözcüğün cümledeki rolünü gösterir. Türkçe bunun için sözcük sırasını ve ilgeçleri kullanır; Rusça eki değiştirir. Eki, oynadığı rolle birlikte öğren — biri olmadan öbürü sistemi keyfî gösterir.

Altı hâl bir bakışta

Hâl	Sorular	Ana işi	Örnek
Yalın hâl	кто? что?	Özne — adlandırma biçimi	Книга на столе. — Kitap masanın üstünde.
Belirtme hâli	кого? что?	Düz nesne ve в/на sonrası varış yeri	Я читаю книгу. — Bir kitap okuyorum.
Tamlayan hâli	кого? чего?	İyelik, yokluk, miktar, kaynak	Нет книги. — Kitap yok.
Yönelme hâli	кому? чему?	Alıcı, bir şeyi yaşayan kişi	Я помогаю брату. — Kardeşime yardım ediyorum.
Araç hâli	кем? чем?	Kullanılan araç ve birliktelik	Я пишу ручкой. — Kalemle yazıyorum.
Edat hâli	о ком? о чём?	Söz konusu olan şey ve durağan yer	Я в школе. — Okuldayım.

Tekilde tipik ekler

Hâl	Eril ünsüz / -й, -ь	Nötr -о / -е	Dişil -а / -я	Dişil -ь
Yal.	— / -й, -ь	-о / -е	-а / -я	-ь
Bel.	cansızsa Yal., canlıysa Tam.	aynen Yal.	-у / -ю	aynen Yal.
Tam.	-а / -я	-а / -я	-ы / -и	-и
Yön.	-у / -ю	-у / -ю	-е	-и
Ara.	-ом / -ем	-ом / -ем	-ой / -ей	-ью
Edat	-е	-е	-е	-и

En işe yarar alışkanlık

Bir fiili asla tek başına öğrenme; soru sözcüğüyle ve hâliyle öğren: помогать кому? + yönelme. Она интересуется историей — интересоваться чем? + araç. Soru sözcüğü, bütün şemanın minik bir etiketidir.

Her türden bir ad, altı hâl

Hâl	стол (e.)	музей (e.)	окно (n.)	книга (d.)	дверь (d.)
Yal.	стол	музей	окно	книга	дверь
Bel.	стол	музей	окно	книгу	дверь
Tam.	стола	музея	окна	книги	двери
Yön.	столу	музею	окну	книге	двери
Ara.	столом	музеем	окном	книгой	дверью
Edat	столе	музее	окне	книге	двери

Çoğulda tipik ekler

Hâl	Sık ekler	Bilinmesi iyi olan
Yal.	-ы / -и, nötrde sık sık -а / -я	çok sayıda sözcüğe özgü kuraldışı
Bel.	cansızsa Yal., canlıysa Tam.	bütün cinsler için geçerli
Tam.	-ов / -ев / -ей ya da ek yok	en az kestirilebilir biçim — sözcük sözcük öğren
Yön.	-ам / -ям	genellikle düzenli
Ara.	-ами / -ями	genellikle düzenli
Edat	-ах / -ях	genellikle düzenli

Hâllere göre ilgeçler

Hâl	Çok sık kullanılan ilgeçler
Belirtme hâli	в, на (varış) ; через, про, за, под
Tamlayan hâli	без, для, до, из, от, с, у, около, после, кроме, вокруг, напротив
Yönelme hâli	к, по, благодаря, вопреки, навстречу
Araç hâli	с, за, под, над, перед, между
Edat hâli	о / об / обо, в, на, при

Bazı ilgeçler iki kez görünür, çünkü hâl ilişkisiyi değiştirir: с работы (işten — tamlayan) ile с другом (bir dostla — araç) gibi.

Akılda tutulacak karşıtlık çiftleri

Şema A	Şema B	Değişen ne
Я в школе.	Я иду в школу.	bulunulan yer (edat) ile gidilen yer (belirtme)
У меня есть вопрос.	У меня нет вопроса.	varlık ile yokluk (tamlayan)
Я читал книгу.	Я прочитал книгу.	süreç ile tamamlanmış eylem

Bir ekin tek bir anlamı olmasını bekleme

стола, tamlayan tekil olabilir (нет стола — masa yok) ya da bir miktarın parçası olabilir (два стола — iki masa). Ekler; ilgeçlerle, canlılıkla ve sözcük sırasıyla birlikte çalışan işaretlerdir — bağımsız çeviriler değil.